

S.E.

Ze dne 10. listopadu 56

16.10 hod.

Voláme KSČ.

Pro členy KSČ přečteme obvyklý dopis od exulanta Jaroslava z New Yorku. Dopis je určený jeho příteli komunistovi, který zůstal doma v Československu.

Tady Jaroslav,

nevím, jak ty se cítíš, jestli jsi vůbec u přijímače, jestli tě také náhodou nezmobilisovali, ale mně se ještě trochu točí hlava. Celá světová situace za ten poslední měsíc ...že budu ještě o ní důkladně přemýšlet...V Maďarsku, když se vjeme Maďarsko izolovaně ..se proměnila k horšímu. Slávu maďarské revoluce vystřídaly hrůzy sovětské kontrarevoluce. Revolucionáři dále bojují, revoluce nebyla poražena a zničena, avšak její hlavní politický cíl státní nezávislost...na dosah ruky je dnes v nedohlednu. Nezávislost Československa je tím znova postavena, jako problém, který se musí řešit nově a začít přitom od tvrdých faktů tak, jak je vytvořily poslední dny. Nezávislost Československa je o to větší problém, že pozorujeme tu složitou a nesnadnou politickou hru, kterou vede o nezávislost Polska Vladislav Gomulka. Skvělá vítězství hnutí za nezávislost jsou v Polsku vystavena novým nebezpečím a intrikám Kremlu. Sovětský svaz začíná rozestavovat svoje vojenské figurky, na arabském středním východě. Západ a zvláště Spojené státy jsou ve své akceschopnosti hendikepovány pocitem odpovědnosti za udržení světového míru a velice rozšířeným pocitem, že Sovětský svaz ..ukázkami spojenecké moci, aby se neutrl a nepustil se do válečného dobrodružství. Moskava přirozeně na tento pocit odpovědnosti západu za světový mír hraje a dovoluje si víc a víc. Světová situace byla po několik let docela stabilní. Na jedné se rozhýbala tak snad nebyla od kritických měsíců v roce 1937...Moskva teď ví, že její vojenské přesily v satelitních státech...Nevíme co je v kartách a jestliže to někdo ví, já o něm nevím. ..A tak se chce člověk orientovat nějak podle minulosti. V uplynulých dějinách nenajdeš mnoho detailů, které by se hodily na tu příšerně spleť situací dnes. Najdou se tam, alespoň velké orientační mapy. Najdou se tam sobit k dnešním poměrům. A ten objev, že dnešek není tak zcela unikátní v dějinách světa, že tu byly podobné situace. Ten objev tak nějak uklidňuje. Nevím jestli to není sebešálení, třeba se budeš smát. Mne to nějak tak uklidňuje, že když na to přijde a dostaneme se do postavení, ve kterém třeba je dnes revolucionář v Maďarsku, snad i třeba doma, že jsme součástí našich historických sil. Jenom, aby člověk neměl pocit, že usiluje a bojuje zbytečně. Musí mít jasno. Jak se zpívá v té

jedné americké písni. Na čí straně jsi. O těch orientačních politických mapách z minulosti. Měl jsem v posledních dnech v ruce knížku, ve které jsou přebrány všechny články úvahy Marxe a Engelse o Rusku...a když tedy tak ne za výlohou nakladatelství Svoboda. Na Marxových a Engelsových člancích o Rusku je v sovětském imperiu uvaleno embargo. To je kontraband, .. každý kdo Marxovy a Engelsovy články o Rusku četl je překvapen a udiven, jak málo se musí na nich zásadně měnit, aby měly platnost i pro sovětský měsíc. Engels o carském Rusku psal, jako o baště evropské reakce. Faktum je, že v minulém století ruští carové měli eminentní zájem na tom, aby nikdy nevyhrálo demokratické revoluční hnutí. Když ku př. Maďaři v revolučním roce 1848 zdvihli revoluční prapor proti Habsburkům přispěchal car Habsburkům z východu na pomoc, na první zavolání a pomohl by maďarskou revoluci zdolat. Dnes neexistuje žádná absolutistická moc na západě, která by mohla volat Sovětský svaz na pomoc proti revoluci. Dnes Sovětský svaz zůstává jedinou věcí totalitních mocností a pokud potlačuje revoluční hnutí na světě, činí tak jenom ve svém vlastním zájmu a na svůj účet. Když si tedy odmyslíme, že tu existuje nějaký ekvivalent Habsburků, opakuje se dnes v Maďarsku totéž ..1848. Totalitní reakce na svých tancích zkouší rozdrtit demokratickou revoluci. Zdůrazňují to slovo zkouší. Protože ve chvíli ...ještě maďarská revoluce rozdracena není. A když už jsme u těch paralel s dneškem Polsko. V Moskvě mají plnou hlavu starostí, jak si znova zpátky podrobit Polsko. Neboť v Polsku na rozdíl od Maďarska ...Rusové mohutně opevnili polské pevnosti se záminkou, že potřebují mít nad Polskem kontrolu. Jejich skutečná záměr to bylo opanovat ...a vytvořit si tak základnu, se které by mohli vést útok na sever, na jih, na západ. Když Marx psal tyto řádky byla ještě aktuální mocenská rivalita Francie a Německa. K tomu Marx podotkl. Ruské opevněné posice na Visle ohrožují Německo více nežli všechny francouzské pevnosti dohromady, zvláště kdyby zanikl národní odboj Poláků a kdyby Rusko mohlo použít polského potenciálu pro vlastní útok. Atak, když listuješ v člancích Marxe a Engelse, na každé stránce najdeš nějakou podobu carského Ruska s rolí Sovětského svazu. Bývaly doby, kdy se mi toto přirovnávání carského Ruska k Sovětskému svazu nezdálo. To bylo také v dobách...kdybych už měl tak za sebou tyhle plané neštovice. - sovětské potlačení maďarské revoluce by mne bylo přesvědčilo, že carská reakce a sovětská totalitní reakce v Evropě hrají stejnou roli. Jestliže socialisté byli odpůrci carů, socialistovo místo je tam, kde jsou odpůrci sovětské totality. Tvůj Jaroslav

S-E.

Ze dne 10. listopadu 1956

8.40 hod.

Dělnické vysílání.

K dalšímu vývoji maďarské revoluce hovoří Robert Loukota.

Koncem minulého týdne padlo v Moskvě osudné rozhodnutí. Moskva se rozhodla, že musí maďarskou revoluci potlačit vojensky. V Moskvě patrně uvažovali takto: Necháme událostem v Maďarsku volný průběh - ztrácíme jeden satelitní stát-. Ztratíme-li jeden satelitní stát ztratíme postupně všechny. Ztratíme satelitní předpolí, ztratíme tím klíčové strategické postavení v Evropě. Starý cíl velkoruské politiky k ovládnutí světa zmizí v nedozírna. Konec expanse, konec režimu. Tudiž maďarským událostem se nesmí ponechat volný průběh. Jak, ale zasáhnout? Politicky. Politicky Moskva ztratila ...vítězné demokratické revoluce, ...jestliže je politický zásah nemožný, zbývá zásah vojenský. Moskva se tedy rozhodla pro zásah vojenský. Koncem minulého týdne se zároveň vyvinula ozbrojená krise na středním východě. Stát Izrael místo, aby čekal až bude napaden arabskými sousedy vyrazil k útoku, který byl preventivní obranou. Do konfliktu se aktivně vsunula anglická a francouzská vláda. Se svými vlastními ozbrojenými silami. Do té doby byla pozornost celého světa soustředěna na Maďarsko. Sovětské chvění v Maďarsku bylo ve středu světél reflektorů. Ve chvíli, kdy došlo k ozbrojenému zásahu Anglie a Francie v Egyptě, ty reflektory světového veřejného mínění se přesunuly z Maďarska na Egypt. Snad to bylo v rozhodování moskevské vlády ten rozhodující moment. Najednou ve světové mocenské aréně nestál jediný odbojný intervent Sovětský svaz, nýbrž tři-Sovětský svaz v Maďarsku, Anglie s Francií v Egyptě. Snad se v té chvíli moskevská vláda rozhodla, že jí brutální řešení v Maďarsku projde... Zásahem Moskvy se dostalo Maďarsko do nové fáse..bylo jasné ..Sovětské tankové oddíly vyrazily proti Budapešti minulou neděli ráno...je třeba naprosto říci, že třeba to v Moskvě vyhráli extremisté...v Maďarsku boje už pokračují přes týden. Je prakticky vyloučeno získat o situaci jasný obraz, avšak z budapeštského rozhlasu, který je pod sovětskou kontrolou chodí zprávy a z nich vyplývá, že ani Budapest není zcela v rukou sovětských tanků. Odpor pokračuje v dělnických čtvrtích. Bojovníci za svobodu jsou s to... pro své potřeby státní sklady potravin, sklady MZO, nádražní strategických operných bodů není dále možná rozplývají se bojující revolucionáři v širé krajině a přecházejí k partyzánským operacím. Řekli jsme minulou neděli. Brutální řešení narazí na brutální obranu. Konstatujeme dnes, že brutální řešení na brutální obranu skutečně narazilo. Přitom ozbrojené akce, ozbrojená obrana revoluce je pouze jedna stránka věci.

Maďarská revoluce byla natolik vítězná, že stačila ..rozmetat totalitní vládní aparát. Sovětská ozbrojená intervence může obsadit nádraží, kasárna, města. Jak si ale sověty představují, že budou v Maďarsku vládnout. V Maďarsku už v této chvíli není žádné síly, o kterou by se Moskva mohla opřít. Policie rozmetána, armáda nespolehlivá ...revoluční lid, třebaže není pánem na ulici, je dosud pánem v továrnách, v úřadech a na vesnicích. Generální stávka dělnictva trvá dále. Generální stávka pokračuje. Revoluční dělnické rady jsou tam, kde byly předminulou nedělí. Maďarská společnost je úplně jiná než byla před 14 dny. Jediná síla, která je v této chvíli schopná ... a organisovat společnost znova je revoluční lid. Proto vidíme, že dosazená vláda Janoše Kadara ...není společenské síly, která by v tomto okamžiku mohla společenský převrat znova...Sovětské tanky... až vojenské operace skončí bude tu maďarská revoluce stát zakrvácená s hroznými ztrátami, avšak nezlomena.